

## Nowe stanowiska rzadkich karmazynkowatych (Coleoptera: Lycidae) w południowej Polsce

New localities of rare net-winged beetles (Coleoptera: Lycidae) in southern Poland

Tadeusz WOJAS<sup>1</sup>, Dawid CIOSEK<sup>2</sup>, Adam KUSIŃSKI<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Katedra Ochrony Ekosystemów Leśnych, Wydział Leśny, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie,  
al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków, e-mail: tadeusz.wojas@urk.edu.pl

<sup>2</sup> Bandrów Narodowy 81, 38-700 Ustrzyki Dolne, e-mail: dawidciosek1@wp.pl

<sup>3</sup> Niebocko 135/3, 36-207 Niebocko, e-mail: adamkusinski@wp.pl

ABSTRACT. New localities of the net-winged beetles rarely recorded in Poland —*Benibotarus taygetanus*, *Erotides cosnardi* and *Lopheros rubens* — are presented and discussed.

KEY WORDS: *Benibotarus taygetanus*, *Erotides cosnardi*, *Lopheros rubens*, distribution, Poland.

Spośród dotychczas opisanych 4600 gatunków karmazynkowatych (Lycidae), tylko 13 znanych jest z Europy, w tym 9 z Polski. Przedstawiciele tej rodziny występują we wszystkich regionach świata poza Antarktydą i Nową Zelandią, preferując strefę tropikalną i subtropikalną. Ekologicznie związane są z drzewiastymi formacjami roślinnymi. Larwy Lycidae żyją w rozkładającym się drewnie, w leśnej ściółce i w glebie zasobnej w próchnicę, natomiast postacie dorosłe przeważnie żyją krótko, nie pobierając pokarmu lub odżywiając się nektarem kwiatów. Wśród Lycidae dość często występuje zjawisko neotenui u samic – nie przechodzą one stadium poczwarki (BURAKOWSKI 2003, BOCAK i BOCAKOVA 2010). Karmazynkowate częściej spotykane są w starodrzewiach ze znaczną ilością zalegającej wielkogabarytowej leżaniny, przy czym niektóre z nich, jak *Lopheros lineatus* (GORHAM) oraz *Xylobanellus erythropterus* (BAUDI) są uznawane za relikty lasów europejskich o charakterze pierwotnym (BURAKOWSKI 2003, ECKELT i in. 2017).

Z uwagi na stosunkowo słabą znajomość rozszedlenia niektórych gatunków Lycidae w Polsce, autorzy podają nowe stanowiska trzech rzadkich gatunków.

### *Benibotarus taygetanus* (PIC, 1905)

– Beskid Wschodni (Pogórze Dynowskie): EA70 Niebocko, 10 IX 2023, 1 ex., w żywołownej

pułapce ziemnej Barbera, w 25-letnim drzewostanie grabowym; leg. A. KUSIŃSKI, coll. T. WOJAS.

Bardzo rzadki gatunek, w Polsce znany z dwóch historycznych (sprzed ponad 90 lat) oraz sześciu współczesnych stanowisk, zlokalizowanych głównie w południowo-wschodniej części kraju. Z Beskidu Wschodniego podawany z trzech lokalizacji: Bartne, Cergowa Góra i Nadleśnictwo Bircza (BURAKOWSKI i in. 1985, SZCZEPAŃSKI i in. 2015, TWARDY 2016, BUCHHOLZ i MELKE 2018). Przytoczone stanowisko z Beskidu Wschodniego znajduje się w odległości około 30 km od najbliższego znanego.

### *Erotides cosnardi* (CHEVROLAT, 1831)

– Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: DA14 Kraków-Las Wolski, oddz. 27, 1 ex., pod korą leżącej kłody dębu o średnicy 50 cm w II fazie rozkładu, leg. et coll. D. CIOSEK.

Gatunek euro-syberyjski o rozległym zasięgu. W kraju rzadki, znany z kilkunastu stanowisk, przy czym tylko trzy, jak dotąd niepotwierdzone, podano przed ponad 100 laty. Jedenaście współczesnych stanowisk jest zlokalizowanych głównie w Karpatach, a pojedyncze doniesienia pochodzą z Gór Świętokrzyskich i Puszczy Białowieskiej (BURAKOWSKI i in. 1985, HOLLY 2016, TWARDY 2016, BUCHHOLZ i MELKE 2018). Nowy dla Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej.

*Lopheros rubens* (GYLLENHAL, 1817)

- Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: DA24 Kraków-Śródmieście, 12 V 2023, 1 ex., na chodniku przy ul. Szlak, w obszarze zabudowanym, leg. et coll. T. WOJAS.

Gatunek uważany za element borealno-górski, w kraju znany jest z 14 stanowisk, przy czym większość z nich jest położona w rejonach wyżynnych, podgórskich i górskich. Stanowiska znane z czterech krain (Góry Świętokrzyskie, Górny Śląsk, Nizina Sandomierska i Tatry) były podawane przed ponad 100 laty i wymagają potwierdzenia (BURAKOWSKI i in. 1985). W ostatnich latach wykazany z Libuszy, Sanoka i okolic (Beskid Wschodni) oraz z Równi na północnych obrzeżach Bieszczadów (TWARDY 2014, SZCZEPAŃSKI i in. 2015, HOLLY 2018). Potwierdzono także jego występowanie na Pogórzu Przemyskim (BUCHHOLZ i MELKE 2018). Odłowienie w obszarze zabudowanym może budzić zdziwienie, jednak możliwym wyjaśnieniem tej obserwacji jest niedalekie sąsiedztwo (około 200 metrów) starego ogrodu klasztornego, mającego częściowo charakter parku. Z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej dotychczas nie podawany.

i świetlikowatych (Coleoptera, Lampyridae) wykazane w latach 2016-2017. Roczniki Bieszczadzkie, **26**: 275-280.

- SZCZEPAŃSKI W.T., TASZAKOWSKI A., KARPIŃSKI L., TOMECKA M. 2015. Materiały do znajomości omomiłkowatych, karmazynkowatych i świetlikowatych (Coleoptera: Elateroidea: Cantharidae, Lycidae, Lampyridae) Beskidu Wschodniego. Acta Entomologica Silesiana, **23** (online **003**): 1-7.
- TWARDY D. 2014. Nowe stanowiska *Lopheros rubens* (GYLLENHAL, 1817) (Coleoptera: Lycidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **33**: 72.
- TWARDY D. 2016. Nowe stanowiska *Benibotarus taygetanus* (PIC, 1905) i *Erotides cosnardi* (CHEVROLAT, 1831) (Coleoptera: Lycidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **35**: 186-187.

Wpłynęło: 11 grudnia 2023  
Zaakceptowano: 24 stycznia 2024

## PIŚMIENNICTWO

- BOCAK L., BOCAKOVA M. 2010. Lycidae LAPORTE, 1836. (ss. 114-123) [W:] LESCHEN R.A.B., BEUTEL R.G., LAWRENCE J. F. (red.): Handbook of Zoology. Coleoptera, Beetles. Volume 2: Morphology and Systematics (Elateroidea, Bostrichiformia, Cucujiformia partim). Berlin/New York, De Gruyter. 786 ss.
- BUCHHOLZ L., MELKE A. 2018. Owady – chrząszcze, Coleoptera. (ss. 314-377) [W:] BOĆKOWSKI M. D., BARA I., MICHAŁSKI R. (red.): Projektowany Turnicki Park Narodowy. Stan walorów przyrodniczych – 35 lat od pierwszego projektu parku narodowego na Pogórzu Karpackim. Nowosiółki Dydyńskie, Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze. 400 ss.
- BURAKOWSKI B. 2003. Karmazynkowate – Lycidae, świetlikowate – Lampyridae. Klucze do oznaczania owadów Polski, XIX, **29-30**: 1-39.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1992. Chrząszcze – Coleoptera. Buprestoidea, Elateroidea i Cantharoidea. Katalog Fauny Polski, XXIII, **10**: 1-400.
- ECKELT A., MÜLLER J., BENSE U., BRUSTEL H., BUBLER H., CHITTARO Y., CIZEK L., FREI A., HOLZER E., KADEJ M., KAHLEN M., KÖHLER F., MÖLLER G., MÜHLE H., SANCHEZ A., SCHAFFRATH U., SCHMIDL J., SMOLIS A., SZALLIES A., NÉMETH T., WURST C., THORN S., CHRISTENSEN R. H. B., SEIBOLD S. 2018. “Primeval forest relict beetles” of Central Europe: a set of 168 umbrella species for the protection of primeval forest remnants. Journal of Insect Conservation, **22**: 15-28.
- HOLLY M. 2016. Rzadko spotykane oraz nowe dla fauny Bieszczadów gatunki chrząszczy (Coleoptera) stwierdzone w Bieszczadzkim Parku Narodowym i otulinie w latach 2012-2015. Roczniki Bieszczadzkie, **24**: 199-213.
- HOLLY M. 2018. Rzadkie i nowe dla Bieszczadów gatunki chrząszczy z rodziny karmazynkowatych (Coleoptera, Lycidae)